

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

iuventa

VÝSKYT SEXTINGU

u mladých ľudí na Slovensku

Katarína Hollá

Ilustračná fotografia: Shutterstock/D. Hammonds

ÚVOD

Permanentný rozvoj informačných a komunikačných technológií prináša societe 3. tisícročia nespočetné množstvo informácií a príležitostí, ktoré môže využiť pre svoj rozvoj. Mobilné telefóny, MP3 prehrávače, iPody, blogy, čety, internetové sociálne siete a iné komunikačné prostriedky umožňujú užívateľom dorozumievať sa, uverejňovať informácie o sebe, ako aj produkty vlastnej práce a pod.

Zdokonaľuje sa virtuálna komunikácia, ktorá umožňuje odosielanie e-mailov, textových správ, ale aj realizovanie videohovorov, zhotovovanie, upravovanie a posielanie fotografií vo virtuálnom prostredí.

Dospievajúci sa prostredníctvom kyberpriestoru môžu prezentovať pred geograficky rôznorodým publikom.

Denodenné používanie sociálnych a interpersonálnych elektronických médií, pre ktoré je charakteristická zdanlivá anonymita, navádza dospelých vyjadrovať svoje sexuálne zážitky. Uvedená skutočnosť zároveň odráža postoje mladých ľudí k sexualite tak, ako ju reflektujú médiá. Dospelí vo svojich profiloch zobrazujú informácie o svojej sexualite, sexuálnom živote a sexuálnej orientácii. Zdieľajú básne o sexuálnej túžbe a skúsenostiach, uverejňujú nahé alebo polonahé fotografie a videá.

Trendy vo vývoji vedy a techniky, spontánnosť, zvedavosť, experimentovanie a okamžitý prístup k mobilným telefónom a internetu dali priestor na vznik sextingu. *Sexting sa zvyčajne týka zdieľania nahých alebo polonahých a sexuálne provokatívnych fotografií prostredníctvom mobilných telefónov, ale môže k nemu dôjsť aj na iných zariadeniach a na webe. Väčšina dospelých nie je „sextová“ a nemá žiadne negatívne skúsenosti so sextingom. Napriek tomu pre dospelých zapojených do sextingu existujú psychologické aj právne riziká, najmä ak ide o nátlak a obrázky sú rozmiestnené mimo ich zamýšľané publikum.*

Doc. PaedDr. Katarína Hollá, PhD.
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Katarína Hollá pôsobí na Katedre pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Vo svojej vedecko-výskumnej práci sa venuje problematike online ohrozenia detí a mládeže, obzvlášť kyberšikanovaniu a sextingu. Pedagogická činnosť autorky je zameraná na sociálnopatologické aspekty správania sa detí a mládeže, vrátane novodobých rizikových a sociálnopatologických foriem správania, ktoré vyplývajú z používania informačno-komunikačných technológií; výchovné problémy, ako aj na výchovné a etické aspekty správania sa detí a mládeže.

Kontakt:
telefón: 0376408257
e-mail: kholla@ukf.sk

ČO JE SEXTING

Sexuálne ladenú komunikáciu v kyberpriestore možno označiť ako sexting.

Etymologický význam slova *sexting* vychádza z dvoch anglických segmentov: *sex* – pohlavie a *text* – textové správy.

V zahraničí bol pojem sexting definovaný ako „výmena sexuálnych správ a fotografií“. Doteraz neexistuje jednoznačná definícia sextingu, ktorá by vystihovala podstatu aktu. Všeobecne ho možno chápať ako vytváranie a poskytovanie textov, obrázkov alebo videí so sexuálnym alebo erotickým obsahom.

Pojem sexting nie je bežný v hovorovej reči mládeže na Slovensku. Napriek tomu sa dospievajúci s uvedeným javom stretávajú v podobe:

- zverejňovania vlastných erotických a sexuálnych komentárov s priateľom/priateľkou, partnerom/partnerkou, ale aj náhodnými osobami,
- prezentovania vlastných fotografií a videí s erotickým a sexuálnym podtónom (zachytávajúcích úplnú alebo čiastočnú nahotu),
- odosielania a prijímania materiálu sexuálneho charakteru iných osôb (najčastejšie kamarátov a spolužiakov),
- prijímania obrázkov od zhotovovateľa fotografií,
- odovzdávania prijatých fotografií ostatným ľuďom,
- flirtovania prostredníctvom mobilných telefónov, sociálnych sietí a i.

Sexting má isté špecifiká, a to:

1. je prevažne vykonávaný dospelými vo veku 13 – 18 rokov,
2. pôvodnými tvorcami, ako aj príjemcami sextingu sú dospelí,
3. mobilný telefón s fotoaparátom je hlavným zariadením na tvorbu sextingu,
4. dospelí sa fotia celí nahí, alebo len s nahými časťami tela a fotografie posielajú priateľom buď s textom, alebo bez textu,
5. dospelí sa rovnako fotia aj v iných kompromitujúcich situáciách, ktoré posielajú ďalej,
6. väčšina prvých útokov sextingu sa začína medzi priateľmi a partnermi, a to buď vyžiadanim fotografie alebo zapôsobením na priateľa a partnera,
8. v niektorých prípadoch sa obrázky, či už vlastnoručne nasnímané, alebo získané, odosielajú známym alebo neznámym osobám prostredníctvom telefónu, e-mailu a sociálnych sietí,
10. vykonáva sa hlavne žiakmi z rovnakej školy, ale môžu byť zapojení aj žiaci z iných škôl, a to najmä vtedy, keď osobne alebo prostredníctvom sociálnych sietí poznajú odosielateľa,
11. sexting môže realizovať aj nahnevaný dospelý, ktorý v dôsledku svojho hnevu posiela obrázky a videá veľkému počtu príjemcov,
12. tínedžeri si neuvedomujú, že môžu spôsobiť problém,
13. sexting môže mať veľkú duševnú traumu tak pre „autorov/tvorcov“, ako aj pre príjemcov.

TYPY SEXTEROV A SEXTINGU

Sexter je osoba, ktorá je zapojená do sextingu, či už z pozície odosielateľa **sextu** (materiálu sextingu) alebo príjemcu sextu. Na základe toho sú do sextingu zapojení:

1. odosielatelia – tí, ktorí poslali sext, ale nikdy sext nedostali,
2. prijímatelia – tí, ktorí prijali sext, ale nikdy sext neodoslali,
3. obojsmerní sexteri – tí, ktorí posielajú a prijímajú sext bez ohľadu na typ sextingu (viď nižšie).

Skupinu ľudí, ktorá sa do sextingu nezapojila, nazývame nesexteri. Ide o špecifickú skupinu dospelých, ktorí sú informovaní o sextingu, ale nezastávajú žiadnu vyššie uvedenú pozíciu. Typológia účastníkov sextingu je o niečo špecifickejšia, a preto môžeme diferencovať okrem iného aj:

1. agresívnych sexterov, ktorí používajú niektorú z foriem agresie ako zámer k dehonosťovaniu a inému poškodeniu obeť,
2. nátlakových sexterov – využívajú skrytú formu agresie – nátlak,
3. konsenzuálnych sexterov, ktorí sexting vykonávajú na skúmanie vlastnej sexuálnej identity a budovanie romantického, partnerského alebo sexuálneho vzťahu.

Rozlišujeme základné typy sextingu:

1. *self-sexting* – ako selfie nahého tela alebo nahej časti tela; kedy sú posielané a prezentované vlastné fotografie,
2. *peer-sexting*, pre ktorý je charakteristické posielanie obrázkov medzi rovesníkmi,
3. *adult-sexting* – posielanie sextu medzi dospelými, a to v partnerskom alebo manželskom zväzku.

Sexting možno kategorizovať ako:

1. *dobrovoľný* – je typ sexuálnej aktivity, prostredníctvom ktorej chcú jednotlivci uspokojiť sexuálnu zvedavosť. Predstavuje spôsob zblíženia sa a zaujatia pozornosti. Pre dobrovoľný sexting je charakteristická dôvera a záväzok medzi zúčastnenými. Ide zväčša o *partnerský – konsenzuálny sexting*, a *sexting ako spôsob získania pozornosti*,
2. *nátlakový* – vynútený sexting predstavuje formu sexuálneho obťažovania a nesie vyššie riziko zneužitia. Do tejto kategórie patrí *príťažujúci sexting*, ktorý súvisí s kyberšikanovaním, pornografiou, kybergroomingom a ostatným online rizikovým správaním.

DÔVODY A DÔSLEDKY SEXTINGU

Súčasná generácia dospievajúcich posielaním vlastného sextu hľadá, skúma a vyjadruje svoju sexualitu v kyberpriestore. Odosielanie a prijímanie obrázkov a videí so sexuálnou tematikou sa stalo súčasťou ich života v kyberprostredí. Takéto správanie považujú dospievajúci za prirodzené a racionálne.

Virtuálne prostredie umožňuje dospievajúcemu experimentovať a získavať možno prvé intímne skúsenosti a zážitky, ktoré má možnosť zdieľať s ostatnými vo virtuálnom svete. Potencionálne benefity virtuálnej komunikácie (napr. jednoduchšie sebaodhalenie) sa nepremietajú do zvyšovania intimity vo virtuálnych vzťahoch. Virtuálne vzťahy vykazujú oveľa menej intimity ako tradičné reálne vzťahy. Dospievajúci, ktorí majú problémy s intimitou v reálnych vzťahoch, sa s vyššou pravdepodobnosťou budú obracať práve na virtuálne väzby.

Dôvody realizovania sextingu sa u dospievajúcich líšia. U dievčat sa objavuje sexting ako prostriedok získania popularity a záujmu. U chlapcov ide o potvrdenie toho, že dobre vyzerajú. Niektorí mladí ľudia (častejšie dievčatá ako chlapci) sú do sextingu vtiahnutí pod tlakom (priameho i nepriameho) okolia, priateľa, s ktorým chodia, boja sa, že bez sextingu ho stratia a pod. Okrem flirtovania a prejavovania náklonnosti môže k sextingu viesť impulzívne správanie, napríklad na večierku alebo pod vplyvom drog alebo alkoholu. Existujú prípady, keď dospievajúci reaguje na nátlak, šikanovanie alebo dokonca na hrozby. Niektorí dospievajúci vnímajú sexting ako formu „bezpečného sexu“, pretože na rozdiel od fyzického sexu neexistuje riziko tehotenstva alebo pohlavne prenosných chorôb.

Veľkým rizikom sextingu je intímny materiál, ktorý môže byť časom zneužitý (napr. k cielenej manipulácii, vydieraniu, ku kyberšikanovaniu a kyberstalkingu). Sext môže v internetovom svete kolovať aj niekoľko rokov a je veľmi ťažké ho z virtuálneho prostredia odstrániť.

Ďalším rizikom je strata spoločenskej prestíže a úcty k sebe samému. Obeť môže mať problém so získaním alebo udrжанím zamestnania a sociálnych vzťahov, môže byť verejne urážaná, napádaná a zneuctovaná. To môže viesť k vážnym zdravotným problémom, ako je napríklad emocionálna a psychologická úzkosť, a samovražedné konanie.

Dôvody realizovania sextingu:

1. reciprocita a dôvera,
2. anonymita, pokiaľ na fotografiách a videách nie je zachytená tvár sextera alebo iný identifikačný znak osoby, napríklad tetovanie,
3. zámer ublížiť, zosmiešniť a dehonestovať. Ak sa niekto vyhráža zverejnením súkromných fotografií alebo ich zverejní, môže to byť klasifikované ako trestný čin.

Najčastejšie dôvody, prečo môže byť sexting považovaný za *riskantný*:

- materiál sextingu môže byť zneužitý na vydieranie, šikanovanie, kyberšikanovanie, ponižovanie, obťažovanie a vysmievanie sa,
- osoba na obrázku môže byť vystavená sexuálnym útokom, a to známymi alebo neznámymi osobami, zneužívaniu alebo aj znásilneniu,
- obvinenie z tvorby a distribúcie detskej pornografie,
- neskôr v dospelosti môže poškodiť povest' osoby,
- fotografie sa môžu dostať na pornografické stránky,
- neexistuje žiadna kontrola nad fotografiami a videami šírenými na internete,
- útočník môže vytvoriť falošný profil s nevhodným materiálom,
- niekto môže masturbovať nad fotkami/videom,
- čo sa raz dostane na internet, nemôže byť odstránené, nie je možné vziať to späť (Kopecký K., 2015, s. 3 – 5).

Dôsledky sextingu nemusia byť žiadne, ale môžu byť aj mimoriadne závažné. Vo väčšine prípadov sa nič zlé nestane, pretože obrázok nikdy nebol zdieľaný mimo osoby, ktorej bol odoslaný. To neznamena, že nehrozí žiadne riziko, pretože existuje možnosť zdieľania obrázka neskôr. V prípadoch, keď sa tak stane, môžu byť následky veľmi závažné. Edukačné, psychologické, psychosomatické a emocionálne dôsledky sextingu môžu byť krátkodobého a dlhodobého charakteru. Medzi všeobecné emocionálne a psychosomatické dôsledky môžeme zaradiť stratu sebavedomia a sebaúcty, duševnú tieseň, depresiu, strach z vydierania a sexuálneho obťažovania a i. Verejné propagovanie intímnych fotografií môže viesť k nepriaznivým dôsledkom pre zúčastnených, vrátane rozpakov, problémov s duševným zdravím, ale aj k právnym dôsledkom v prípade, že boli zverejnené fotografie maloletých. ***Materiály zhotovené v rámci sextingu medzi deťmi staršími ako 15 rokov, ale mladšími ako 18 rokov, môžu byť považované za detskú pornografiu.***

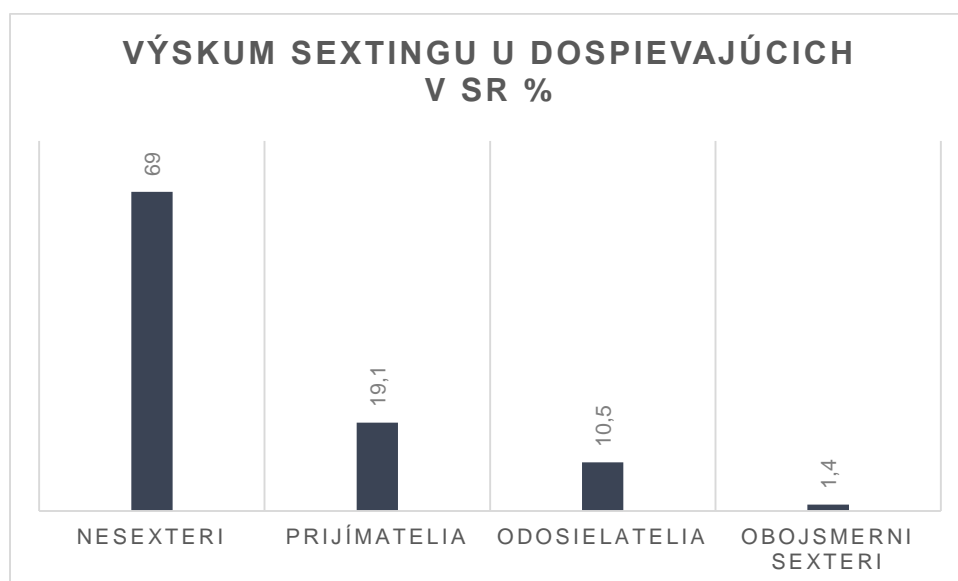

VÝSKYT SEXTINGU U MLADÝCH ĽUDÍ NA SLOVENSKU

Výskumy realizované v zahraničí už pred 10 rokmi upozornili, že jedna desatina až jedna pätina dospelých uverejnila na internete „nevhodné“ fotografie, odkazy na sexuálne aktivity, nahé alebo polonahé časti tela na fotkách.

Na Slovensku bolo realizovaných niekoľko výskumných šetrení zameraných na sexting. Sexting na národnej úrovni bol skúmaný na vzorke 1619 respondentov 11- až 18-ročných zo všetkých krajov Slovenska (Hollá, K., 2016).

Preukázal sa výrazný nárast sextingu v podobe posielania vlastných nahých a polonahých obrázkov vo veku 12 – 17 rokov. So zvyšujúcim sa vekom narastá aj zapojenie do sextingu. Najaktívnejšími v sextingu sú práve dospeláci vo veku 16 a 17 rokov. Je potrebné venovať pozornosť tejto forme správania sa, ktorá napriek pôvodným intímnym a dôverným zámerom môže byť zneužitá, v dôsledku čoho je ohrozená integrita zneužitej osoby.

Ukázalo sa, že väčšina mladých ľudí na Slovensku je nesextová (69 %). Tretina dospelých bola nejakým spôsobom zapojená do sextingu:

- ako prijímatelia 19,1 %,
- ako odosielatelia 10,5 %,
- ako obojsmerní sexteri 1,4 %.

Kto je prijímateľ sextu?

Dotyčná osoba prijala sext na mobil, e-mail alebo iné elektronické zariadenia, a to poväčšine bez vyžiadania. Takýto sext je zasielaný neznámymi osobami, ale aj kamarátmi a spolužiakmi. Osoba, ktorá takýto sext prijíma, najčastejšie sext vymaže.

Kto je odosielateľ sextu?

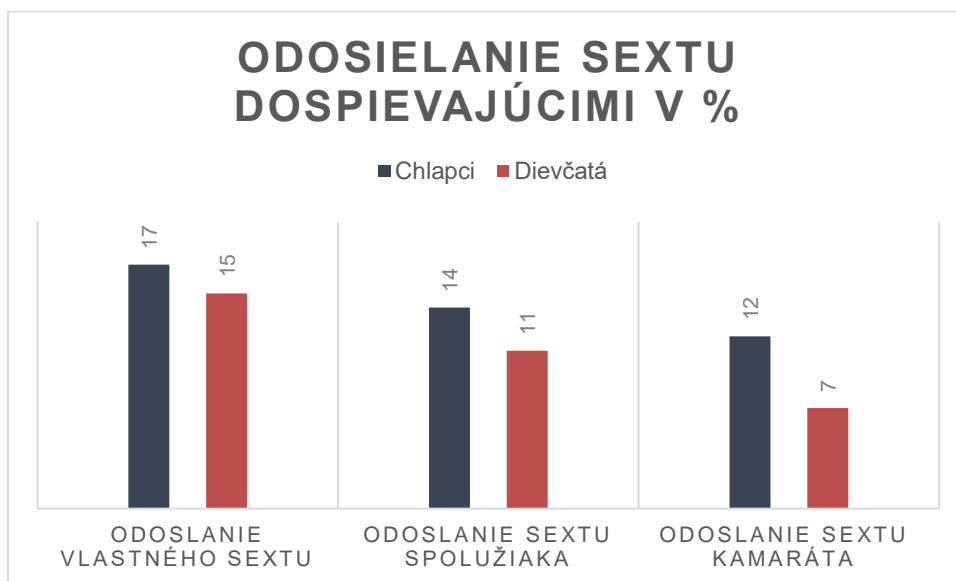
Odosielateľ je aktívnym sexterom. Môže odosielať a zverejňovať na sociálnych sieťach svoje fotografie zobrazujúce čiastočnú alebo úplnú nahotu. V tomto prípade je jeho zámerom prezentovať sa v kyberprostredí a upútať pozornosť. Ak odosiela sext iných ľudí (napr. kamarátov/kamarátok, spolužiakov/spolužiačok), motívom môže byť upútanie pozornosti, zábava, posmievanie, žiarlivosť, vydieranie a odplata.

Kto sú obojsmerní sexteri?

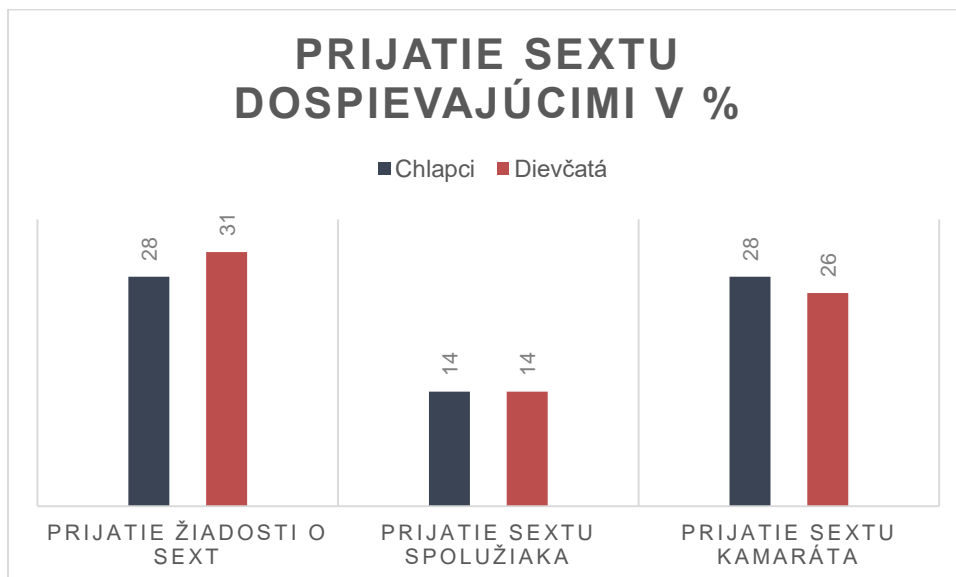
Ide o ľudí, ktorí sext nielen prijímajú, ale zároveň aj odosielajú. Poväčšine ide o skupinu ľudí, ktorá takto koná v romantickom a partnerskom vzťahu.

V rámci výskumného šetrenia sa preukázalo, že chlapci na Slovensku sú aktívnejší v odosielaní sextu ako dievčatá. Dôvodom je upútanie pozornosti, nadviazanie vzťahu a flirt. Motivácia online sexuálneho sebavyjadrovania chlapcov môže byť rôzna, závislá na existencii hormónov, ale aj od psychických vplyvov. Môže byť podmienená túžbou po úspechu a potvrdení mužnosti.

Najčastejšími formami bolo odosielanie vlastného sextu (17 % chlapcov, 15 % dievčat), odosielanie sextu spolužiaka (14 % chlapcov, 11 % dievčat) a odosielanie sextu kamaráta (12 % chlapcov, 7 % dievčat).

Z hľadiska rozdielov v realizovaní foriem sa preukázalo, že chlapci sú aktívnejší pri odosielaní sextu v porovnaní s dievčatami, ktoré sú častejšie prijímateľkami sextu. Najčastejšími formami bolo prijatie žiadosti o zaslanie vlastnej fotografie, na ktorej je osoba čiastočne alebo úplne nahá (chlapci 28 %, dievčatá 31 %) a prijatie fotky nahého alebo polonahého kamaráta (chlapci 28 %, dievčatá 26 %).

Výskum sextingu na Slovensku dotvára aj pohľad dospelých na sexting.

Sexting z pohľadu dospelých na Slovensku

- *Frajer chcel, aby som mu poslala intímne fotky.*
- *Poslala som kamarátkam fotky nahých dievčat, aby vedeli, čo sa v dnešnej dobe deje a čím žijú mladé dievčatá.*
- *Spolužiak sa vyhrážal spolužiačke, že zverejní jej fotografie.*
- *Kamarátky dostali fotografiu nahej osoby a následne mi ju ukázali, rozširovalo sa to.*
- *Raz sa mi stalo, že som dostal erotickú fotografiu od neznámej osoby prostredníctvom správ na Facebooku.*
- *Dostala som od kamarátok na Facebooku fotky, na ktorých boli nahé dievčatá, ktoré poznám.*
- *Viem, že niektoré dievčatá od nás (z mesta/obce) sa fotili nahé a polonahé pre „kamaráta“, ktorý im sľúbil finančnú odmenu (asi 5€).*
- *Neznámy človek mi poslal na Facebooku fotky, na ktorých bol nahý a žiadal, aby som ohodnotila, ako vyzerá a poslala mu svoje nahé fotky.*
- *Dostala som fotky, na ktorých som bola nahá, ale aj kamarátka a zároveň aj žiadosť, aby som ich poslala kamarátovi, tak som mu ich poslala.*
- *Prostredníctvom e-mailu som dostal fotografiu, kde bola nahá spolužiačka. Poslal som iba takú, kde som ukazoval svoje telo. Nebol som nahý, iba polonahý – bola to fotka z fitnes centra.*
- *Posielal som svoje fotky, ale iba čiastočne odhaľujúce (asi 10x v priebehu mesiaca), keď som chcel „zbalit“ jednu babu.*
- *Dostala som fotografiu nahej baby, ktorú zbežne poznám.*
- *Dostala som prostredníctvom Facebooku fotografiu erotického charakteru neznámej osoby.*
- *Moje fotografie, kde som bol polonahý, boli zneužitú spolužiakmi v skupinovej konverzácii.*
- *Stretol som sa s tým u kamaráta, ktorý posielal všelijaké nevhodné fotky kamarátov, nebolo to príjemné.*
- *MMS správou mi prišla fotka nejakého nahého chlapa. Neviem, kto to bol, nereagovala som na to a neriešila som to.*
- *Stretla som sa s tým, ako si spolužiaci posielali takéto fotky a nielen spolužiaci, ale aj spolužiačky.*

- *Dostala som fotku nahej osoby (nebudem konkretizovať) a poslala som ďalej. Keď sa nad tým zamyslím, poslala som to, čo niekto iný poslal mne. Keď si ju jeden známy pýtal odo mňa, bolo to zaujímavé. Necítim sa dobre, že som to urobila, ale v tom momente som nerozmýšľala nad tým.*
- *Trvalo to asi celý týždeň, keď sme dostávali v triede fotky od iného žiaka a vyvolalo to odpor k človeku, ktorý ich rozosiela a ľútosť voči tomu, kto bol na fotkách.*
- *Posielala som intímne fotky svojmu priateľovi, a to niekoľkokrát do týždňa.*
- *Dostávala som žiadosti o zaslania svojich osobných a intímnych fotografií, ale nikdy som na ne neodpovedala.*
- *Dostala som fotku mojej nahej opitej kamarátky a poslala som ju spolužiačke. Vtedy sa mi to zdalo vtipné, ale teraz to ľutujem, lebo som nemala právo posielat' cudzie fotky, hoci aj známym osobám.*
- *Ešte počas základnej školy som dostala fotky na mail, na ktorých boli polonahí spolužiaci.*
- *Písali mi nejakí chlapci, žiadali ma o to, aby som im poslala svoje nahé fotografie, čo bolo podľa mňa úplne zvláštne a nevhodné. Stalo sa to asi 3x do roka, ale pre mňa to bolo časté a nepríjemné.*
- *Išlo o moju kamarátku, ktorej sa priateľ vyhrážal, že ak sa rozídu, zverejní jej fotografie, ktoré mu poslala.*

Reakcie na sexting

- *Smútok, poníženie, strach, obava, znechutenie, nepríjemné pocity....*
- *Zamýšľam sa nad tým, čo si o tom myslieť, aký postoj k tomu zaujať, lebo je bežné, že si ľudia hľadajú partnerov cez internet, ale zároveň si myslím, že niektoré veci by tam nemali byť.*
- *Myslím si, že mladé páry sa rôznym spôsobom snažia komunikovať, a aj prostredníctvom fotiek, ale odsudzujem zneužívanie fotografií alebo videí, nebodaj vyhrážanie sa ich zverejnením.*

Dôvody sextingu:

- *chcú upútať pozornosť na seba,*
- *robia to „z frajeriny“, z nudy, pre zábavu,*
- *páčia sa im také fotografie, ale zároveň si chcú potom spraviť z dotyčného srandu,*

- *chcú sa páčiť druhému pohlaviu a zaujať okolie,*
- *chcú získať väčšiu popularitu v kolektíve a na sociálnych sieťach získať čo najviac lajkov,*
- *chcú si zvýšiť sebavedomie,*
- *chcú sa pochváliť vlastným výzorom, ... tým, že pôsobia dospelšie na fotografiách, ... že majú pekné telo,*
- *robia to zo závidi, prestíže, kvôli atraktivite a popularite v kyberprostredí, ale aj reálnom živote,*
- *sú vnútorne prázdni a robia to z pomsty.*

Niektorí mladí ľudia sa na „sexting v praxi“ pozerajú tak, že mať vo svojom telefóne nahú fotku osoby, s ktorou majú vzťah, je vizitkou ich sexuálnej aktivity. Posielajú a žiadajú tieto fotografie dôverne od svojich priateľov. Dospievajúci dostávajú fotografie a žiadosti o zaslanie vlastných fotografií od známych osôb, ako aj neznámych osôb. V tomto prípade mnohokrát konajú kvôli zábave, získaniu a udržaniu priateľstva a neuváženia dôsledkov.

ODPORÚČANIA PRE PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH PRACOVNÍKOV A MLÁDEŽ

Prevenca rizík spojených so sextingom by sa mala dotýkať viacerých zainteresovaných strán – rodiny, školy, školských zariadení, neziskových a občianskych združení, cirkvi a pod.

Pre pedagogických a odborných pracovníkov s mládežou odporúčame:

- poskytnúť informácie o negatívnych javoch, ich dôsledkoch a možnostiach predchádzania,
- edukovať dospelujúcich ohľadne *technologického copingu* – možnostiach zmazania, blokovania nevhodných obsahov a ich nahlásenia administrátorovi sociálnej siete,
- poukázať na možnosti rôznorodého trávenia voľného času aj mimo kyberpriestor,
- učiť odvieť pozornosť na inú aktivitu, činnosť,
- rozvíjať politiku „žiadne tajomstvo“, t.j. o problémoch hovoriť tak v rodinnom, školskom a mimoškolskom prostredí. Mladiství môžu byť poučení, že tajomstvá môžu ublížiť, ale „prerušenie ticha“ môže pomôcť pri prevencii ďalších problémov,
- dlhodobo na svoj problém upozorňovať a využiť pri tom online možnosti nahlasovania (e-mailové adresy učiteľov, výchovných poradcov, školských psychológov, špeciálnych pedagógov a pod.),
- posilňovať empatiu dospelujúcich, viesť k tolerancii, k úcte voči druhým, učiť ich poskytovať pozitívnu spätnú väzbu,

- realizovať v školskom a mimoškolskom prostredí aktivity zamerané na odhaľovanie a chápanie vlastných emócií, a zvyšovania senzitivity voči problémovej situácii,
- oboznámiť dospelých o porušovaní právnych noriem, ku ktorým môže pri sextingu dôjsť:
 - **nebezpečné prenasledovanie, tzv. stalking (§ 360a Trestného zákona),**
 - **vydieranie (§ 189 Trestného zákona),**
 - **nátlak (§ 192 Trestného zákona),**
 - **sexuálne zneužívanie (§ 201, § 201a, § 201b Trestného zákona),**
 - **ohováranie (§ 373 Trestného zákona),**
 - **poškodzovanie cudzích práv (§ 376 Trestného zákona),**
 - **detská pornografia – výroba (§ 368 Trestného zákona),**
 - **detská pornografia – rozširovanie (§ 369 Trestného zákona),**
 - **detská pornografia – prechovávanie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 370 Trestného zákona),**
 - **ohrozovanie mravnosti (§ 371, § 372 Trestného zákona),**
 - **ohrozovanie mravnej výchovy mládeže (§ 211 Trestného zákona).**

Fotografie a videá zhotovené za účelom sextingu sa často stávajú prostriedkom kyberšikanovania – zverejnenie záberov bývalého partnera z pomsty, vydierania, nátlaku a i. Materiály zhotovené v rámci sextingu medzi deťmi staršími ako 15 rokov, ale mladšími ako 18 rokov, sú tiež považované za detskú pornografiu, a to aj napriek tomu, že pohlavný styk sa od 15 rokov veku za trestný čin už nepovažuje (http://cyberhelp.eu/sk/introduction/legal_aspects).

Pre dospelých odporúčame:

- najbezpečnejším spôsobom, ako sa vyhnúť tomu, aby sa sext dostal do nesprávnych rúk, je nikdy sa nefotografovať a sext nezdieľať; je smutné, že existujú prípady, keď takéto fotografie boli zdieľané po rozchode,
- nikdy nefotografujte a neposielajte svoje intímne fotografie pod tlakom, ani osobe, na ktorej vám záleží,
- ak vás neznáma osoba požiada o odhaľujúcu fotografiu, môže ísť o podvod, ktorý by mohol viesť k ďalším požiadavkám a hrozbám; neodpovedajte a uvedenú situáciu oznámte rodičom, alebo nahláste na políciu; môže to byť zločinec, ktorý zneužil iných ľudí, takže varovaním orgánov činných v trestnom konaní pomáhate ostatným,

- ak sext pochádza od priateľa alebo niekoho, koho poznáte, musí sa niekto s týmto priateľom rozprávať, aby si bol vedomý možných škodlivých následkov; vlastne robíte priateľovi veľkú láskavosť kvôli vážnym problémom, ktoré sa môžu vyskytnúť, ak sa do toho zapojí polícia.

Námety pre pracovníkov s mládežou

Uvádzame dva námety aktivít zameraných na sexting pre pracovníkov s mládežou, ktoré možno využiť v rámci školských, ale aj mimoškolských činností.

„MOJA FOTOGRAFIA“

Cieľ

Porozumieť nástrahám zdieľania fotografií v kyberprostore.

Pomôcky

Na osobu 5 ks papierov vo formáte A6, pastelky, perá

Metodický postup

Rozdajte účastníkom papiere. Vyzvite ich, aby na papiere nakreslili svoju podobizeň. V závislosti od času sa môžu namiesto kresby na papiere podpísať. Následne vytvorte dva kruhy, vonkajší a vnútorný. Účastníci by mali stáť tvárou k sebe tak, aby mal každý protihráča. Na pokyn účastníci stojaci oproti sebe hrajú hru *kameň – papier – nožnice*. Osoba, ktorá hru prehrá, musí dať fotografiu víťazovi. Ten si ju vezme a pridá na kôpku vlastného balíčka fotografií. Pokiaľ dôjde k remíze, nie sú vymieňané fotografie. Fotografie sa rozdáajú vždy zvrchu, bez ohľadu na to, či protihráčovi dávam získanú fotografiu (od niekoho iného) alebo svoju.

Účastníci sa menia tak, že vonkajší kruh stojí, vnútorný kruh sa pohybuje v smere hodinových ručičiek. Hrá sa dovtedy, kým sa všetci nevystriedajú a nevrátia na pôvodné miesto.

Spätná väzba

Pozrite sa na všetky papiere, ktoré máte k dispozícii.

- Koľko svojich fotografií ste si udržali?
- Viete, kto všetko má teraz vaše fotografie?
- Koľko nových fotografií ste získali?

Poučenie

Fotografie, ktoré zdieľame na internete sa môžu dostať k obrovskému množstvu ľudí. Najprv fotku uvidí jeden človek, potom druhý, tretí, štvrtý, atď. Nieкто uvidí, nieкто prepošle, iní stiahne...

Nikdy nevieme, čo sa s fotkami stane. Chráňme si súkromie na sociálnych sieťach a zabezpečme si profily tak, aby sa nikto cudzí k našim fotografiám nedostal.

„EMIL A EMÍLIA“

Cieľ

Uvedomiť si, ako neuvážené konanie (v kyberpriestore) môže ohroziť sociálny status jednotlivca.

Pomôcky

50 obrázkov štylizovanej ženskej tváre s popisom „pošli to ďalej“, kartičky (učiteľ, mama, otec, starí rodičia, riaditeľ, budúci zamestnávateľ)

Metodický postup

Predtým ako účastníci vojdú do miestnosti, umiestnite 2 stoličky tak, aby na ne všetci videli. Označte stoličky menami Emília a Emil. Následne náhodne pod stoličky pre účastníkov nalepte kartičky s popisom (učiteľ, mama, otec, starí rodičia, riaditeľ, budúci zamestnávateľ).

Prerozprávajte príbeh. Po prerozprávaní príbehu (1. časť), požiadajte dobrovoľníka, aby bol Emilov najlepší priateľ, ktorý ako prvý dostal fotografiu jeho priateľky Emílie. Úlohou dobrovoľníka je rozdať tieto

fotografie ďalším účastníkom. Keď sú fotografie rozdane, vyzvite účastníkov, aby sa pozreli pod stoličky. Opýtajte sa ich, kto je učiteľ, následne ho vyzvite, aby pohovoril o svojej reakcii ako učiteľa na túto situáciu... (takto sa vystriedajú všetky postavy – otec, mama, riaditeľ, súčasný zamestnávateľ atď.).

Príbeh

Emil má 18 rokov a s Emíliou (16-ročnou) začal v septembri chodiť. Emil v marci dostal zápal pľúc a museli ho hospitalizovať v nemocnici. Emília mu počas prvého týždňa poslala svoje fotografie, aby mu nebolo smutno, keďže ju k nemu nepustili. Cez víkend poslala aj svoju nahú fotografiu. Bola to jej prvá fotografia, ktorú spravila a poslala svojmu chlapcovi.

Emil musel byť kvôli chorobe hospitalizovaný mesiac a pol. Keď sa vrátil do školy, veci sa zmenili. Emília nevyzerá natešene, že vidí Emila. Navyše, v to popoludnie Emil videl ako sa Emília vedie za ruku s iným chlapcom z ich školy. Zdá sa, že sa o seba dosť zaujímajú. Keď sa Emil spýtal Emílie, čo sa deje, odvetila mu: „Ostaňme kamaráti, dobre?“.

Emil sa cíti zranený a nahnevaný. Dostane nápad.... Vytiahne svoj telefón, aby si prezrel fotografie. Napokon nájde tú, ktorú hľadal – nahú fotografiu „jeho“ Emílie. Vloží ju do správy s textom „Pošli ďalej“ a rozpošle všetkým svojim priateľom spolu s jej telefónnym číslom.

Myslíte si, tu sa príbeh končí?

Emília na základe reakcií okolia zistí, čo sa stalo. V priebehu niekoľkých hodín jej prišlo množstvo správ, kde jej fotku komentujú iní a známi aj neznámi chlapci sa dožadujú ďalších jej fotografií, dokonca aj videí.

Príbeh ďalej pokračuje...

Nasledujúci pondelok sa Emilovi rodičia dozvedeli, že okresný prokurátor uložil ich synovi pokutu za vlastníctvo a šírenie detskej pornografie. Rodičia Emila a Emílie museli najat' právnik.

Príbeh ďalej pokračuje...

Rodičia a právnici vedú otvorené dialógy s Emíliou a Emilom o vplyve takýchto fotografií v kyberpriestore, o trestnoprávných dôsledkoch, občiansko-právnej zodpovednosti a dlhodobom vplyve na sociálne vzťahy, na prijatie na vysokú školu, ako aj pracovné príležitosti.

Alternatíva

Nechajte uchádzačov – dobrovoľníkov zahrať scénu. Postupne do scény pridávajte postavy podľa príbehu. Vyzvite ostatných účastníkov, ktorí scénu sledujú, aby podľa uváženia vstúpili do diania (napríklad slovom stop) a navrhli ako inscenáciu zahrať inak, aby nedošlo k negatívnemu zauzleniu.

Ilustračná fotografia: iStock/A. Guillem

ZÁVER

Sexting je novou formou správania, ktorý pri porušení noriem možno klasifikovať ako rizikové správanie. Najmä kvôli možným negatívnym dôsledkom je potrebné venovať pozornosť tomuto javu. Žiaci základných a stredných škôl značnú časť dňa trávia v škole, kde prichádzajú do kontaktu s rovesníkmi a inými osobami, avšak netreba zabúdať, že súbežne s edukačnou realitou žijú a rozvíjajú vzťahy vo virtuálnom svete. Možno povedať, že deti a dospelávajúci žijú v symbióznom prepojení dvoch svetov, reálneho a virtuálneho. Pochopenie, že aj sexualita a erotika ako súčasť života sa v súčasnosti prenáša do online prostredia, umožňuje predchádzať nedorozumeniam medzi staršou a mladšou generáciou. Dospelávajúci na Slovensku posielajú fotografie na vyžiadanie svojim známym, robia tak v dôvere a k posilneniu intimity. Sexting v takom prípade môže byť použitý na vzbudenie záujmu, flirtovanie, podporu intimity. Zároveň sexting predstavuje spôsob ako sa zapojiť do sexuálneho experimentovania a môže byť spojený so sexuálnymi správaniami. Sexting však môže nastať aj v kontexte zneužívania vzťahov, žiarlivosti, a môže byť spôsobený rovesníckym a partnerským tlakom. Úmyselné zdieľanie sextu bez výslovného súhlasu odosielateľa predstavuje neprijateľné konanie. ***Materiály zhotovené v rámci sextingu medzi deťmi staršími ako 15 rokov, ale mladšími ako 18 rokov, môžu byť považované za detskú pornografiu.***

LITERATÚRA:

HALDER, D. & JAISHANKAR, K. 2014. Teen Sexting: A Critical Analysis on the Criminalization Vis-À-Vis Victimization Conundrums. Virtual Forum Against Cybercrime, Review, Korean Institute of Criminology, July/August 2014, 1(6), 26-43.

HOLLÁ, K. 2016. Sexting a kyberšikana. Bratislava: Iris. 165 s. ISBN 978-80-8153-061-6.

KOPECKÝ, K. 2015. Sexting among Slovak pubescents and adolescent children. Procedia - Social and Behavioral Sciences, May 2015, 00, 1-8.

ZÁKON NR SR č. 300/2005 Z. z – Trestný zákon. Dostupný na: http://cyberhelp.eu/sk/introduction/legal_aspects

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže je príspevková organizácia priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Pripravuje a riadi množstvo zaujímavých programov a projektov pre mladých ľudí, pracovníkov s mládežou a ľudí zodpovedných za mládežnícke politiky. Snaží sa o to, aby mladí ľudia poznali svoje možnosti, boli aktívni a pracovali na sebe tak, aby boli raz úspešní a uplatnili sa na trhu práce. IUVENTA vychováva mládež k ľudským právam, podporuje rozvoj dobrovoľníctva, vzdelávacie programy a tiež mladé talenty.

Kontakt:

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Karloveská 64, 842 58 Bratislava 4
tel.: +421 2 592 96 108, e-mail: iuventa@iuventa.sk
www.iuventa.sk, www.facebook.com/iuventa